

יותר מרק חיסול מקרון: המסר מאחורי הפיצוץ בדמשק

written by אלי קלוטשטיין | 07.07.2026
פורסם במקור ראשון, בתאריך 7 ביולי, 2026.

בזמן שעניי כל העולם נשואות בעיקר להלוויית הענק של עלי ח'מינאי באיראן, לאפשרות של חידוש ההתנגשויות במצרי הורמוז ולפסגת נאט"ו באנקרה, סדרת פיצוצים החרידה את דמשק הבוקר וקטעה באחת את הפסטרוליה והשלווה סביב מסעו התקדימי של נשיא צרפת עמנואל מקרון בבירה הסורית.

המפגש עם מקבילו המזוקן והמעונב, שהמאחרים והאורחים כאחד הקפידו ליחצ"ן אותו כביקורו הראשון של מנהיג מדינה אירופי בדמשק לאחר הדחת הרודן בשאר אלאסד, מיד שינה את אופיו והפך למשהו אחר לחלוטין. "יחד נפתח דף חדש של יציבות ושלוש", כתב מקרון ברשת X רק אתמול, ולא יכול היה לשער את גודל האירונה.

מקרון לא נפגע בפיצוצים הבוקר, למרבה המזל. שיירתו של הנשיא הצרפתי יצאה מהאזור רבע שעה קודם לכן לכיוון ארמון הנשיאות הסורי. עומד לצד מארחו אחמד א-שרע, פרסום תמונותיו הוכיח לעולם כולו כי הוא בריא ושלים.

הצרפתים בחרו לא לעשות עניין מניסיון החיסול של מנהיגם. "מקרון אפילו לא שמע את הפיצוצים", הודיע ארמון האליזה, והדגיש כי הביקור ^[1] הראשון של נשיא צרפתי בסוריה מזה 17 שנה ^[2] יימשך כמתוכנן. ארבעת השוטרים שנפצעו באירוע, לפי הדיווח הרשמי הראשוני, כנראה לא מצדיקים את עצירתו.

קשה לומר שהעמדה הצרפתית הזאת מפתיעה. לא כדאי לפרוץ לעשות עניין מדבר כזה, וזה גם לא מתאים לאג'נדה שלה. מקרון היה מתומכיו הראשונים של א-שרע במערב, ומהמנהיגים שקידמו את הסרת העיצומים על סוריה. לא סביר להניח שהצרפתים יהפכו, בוודאי תחת הנשיא הזה, ללוחמניים ברגע אחד, ולכן גם אירוע כזה לא צפוי להזיז אותם מעמדותיהם הנאורות או יפקח את מבטם לסכנות שאורבות במזרח התיכון. במילא, עיניו של הנשיא ^[3] בדומה למקרים אחדים בחודשים האחרונים ^[4] מכוסות במשקפי שמש כחלחלות בשל בעיה רפואית, אז העולם בוודאי צבוע בראייתו בצבעים נהדרים.

בזמן הקצר שעבר מאז הפיגוע נודעו כבר כמה פרטים ראשוניים: הפיצוץ אירע לפי הצילומים באופנוע אחד לפחות, ואולי גם ברכב הסעות של משרד התיירות הסורי שחנה בסמוך למלון. זה מעיד על רמת החדירות של המקום למחבלים, אולי אפילו על היכולת שלהם להגיע לכלי תחבורה של השלטון. זה גם מוכיח את אפשרות הגישה של גורמים המתנגדים לשלטון ^[5] אולי דאעש,

חיבאללה או בני מיעוטים שונים ² ללב הבירה הסורית ואת היכולת להסליק שם חומרי נפץ ולבצע פיגוע כזה.

ייתכן שהיו התרעות לאירוע אפשרי מהסוג הזה. פריז, כך דווח בסוכנות הידיעות הצרפתית AFP, לא פרסמה מסיבות ביטחוניות את דבר הביקור עד שמקרון נחת בדמשק, שבה פיצוץ אחר גבה את חייהם של עשרה בני אדם רק בשבוע שעבר. ובכל זאת, סביר להניח שלמרות שנשיא צרפת היה המטרה של הפיגוע, ואיש מיריביו לא היה מצטער אם היה מחוסל, הפיצוץ לא באמת כוון כלפי מקרון. הגיוני הרבה יותר שמדובר במסר למארחים שלו, לפטרונים שלהם, אולי אפילו למערב כולו.

ניסיון החיסול הזה נועד להבהיר לא-שרע שהוא אינו שולט אפילו בבירה שלו, קל וחומר ביתר חלקי המדינה. אין לו די תמיכה, נשק וסמכות, ואפילו בעידוד פטרונו הטורקי כל שהוא יכול לעשות בשלב זה הוא בעיקר לשלוח כנופיות לטבוח אזרחים, לתפוס כמה הברחות נשק, אולי עוד מחבלים אחדים, וייתכן שגם להפגין נוכחות ליד הגבול הלבנוני ולומר ש"חתם אותו". הנשיא הסורי לא יכול להכניע את מתנגדיו, מתברר, וגם באמצע הביקור המדיני אולי החשוב ביותר מזה חודשים הם מצליחים לעשות כרצונם בלב אזור השלטון שלו.

יתרה מכך, הרי הביקור של מקרון בדמשק נועד לסמן את חזרתה של סוריה לקהילה הבינלאומית, לחיים הנורמליים שמהם נהנות מדינות אחרות בעולם. בסופו של דבר, למרבה הצער, הוא רק מדגיש את האתגרים העצומים שעוד נכוונו לסורים לפני שיוכלו לעבור באמת לחיים נורמליים, גם אם יסירו מהם את כל העיצומים, ואפילו אם העולם יתעקש שהטרוריסט לשעבר שעומד בראש המשטר שם שינה לחלוטין את עורו והפך לפציפיסט.

אגב, חכו לראות את תגובתו של א-שרע ומשטרו בשנייה שמקרון יטוס לדרכו מדמשק. מעניין כמה פציפיזם הוא יפגין ברדיפת האחראים לפיצוץ, ואיך יגיבו לכך מנהיגי העולם שייוועדו עימו כשימריא בהמשך השבוע לפסגת נאט"ו בטורקיה. ההיסטוריה של המחבל לשעבר מאל-קאעידה לא מבשרת טובות למתנגדיו, אם ייפלו בידיו. אחרי שגורמים בפריז תדרכו אתמול כי צרפת מחויבת לסוריה פלורליסטית וחופשית, וכי לא תסכים לשותפות עם דמשק אם רודן אחד רק יוחלף בשני, מעניין לראות איך תעמוד במבחן אמיתי של הדברים.

גם ישראל צריכה לפקוח עיניים

אולי בכל זאת יש בפיצוצים האלה גם מסר אישי למקרון. הרי נשיא צרפת בחר להיות החלוץ שנותן לגיטימיות מערבית לא-שרע, אך הם מדגישים בפניו שלא בהכרח בידיו מצויה היכולת להחליט מי מקובל על תושבי סוריה כמנהיג. רבים מהתושבים שם מתנגדים לשלטון החדש, ומוכנים לנקוט אמצעים כוחניים כדי להבהיר את עמדתם.

שיקום סוריה, הנושא שעתיד היה לעמוד במרכז דיוניו של הנשיא הצרפתי עם מקבילו מדמשק, ייראה כעת לגמרי אחרת. גם ראשי חברות מסחריות שילוו את מקרון בתקווה לעשות הרבה כסף

בסוריה, כולל ענקית האנרגיה טוטאל, יכולים לקבל זווית מבט אחרת לחלוטין על הסיכון הנשקף מעסקים במדינה. אגב, זה אחד ה"פרסים" שצפוי מקרון לקטוף מביקורו במדינה, שכן בין היתר הצרפתים אמורים להיות אלה שיעמלו על שיקום הנמלים ההרוסים במדינה.

אולי ניסיון החוסל נועד להעביר לצרפתים שדר גם ביחס למצב מעבר לגבול, בלבנון, ולעמדתה של פריז בעניין ² ובמיוחד אם יתברר שחיזבאללה עמד מאחורי הפיגוע. כשמשווים בין המצב בשתי המדינות, סוריה יכולה להיחשב גן עדן. ודאי יש שם מצב ביטחוני מורכב, והעניינים אינם זורמים על מי מנוחות, אבל איזה מקום באזורנו בשנים האחרונות סובל מיציבות מוחלטת, ללא טרור? ובכל זאת, לעומת ביירות, למשל, הכול דבש בדמשק.

חיזבאללה, כזכור, שולט בחלקים גדולים של הרחובות בבירה ביירות, איראן מערערת בגלוי על ריבונותה של לבנון, והצבא המקומי אינו גורם הכוח הבלעדי במדינה, אולי אפילו לא החזק ביותר. המאבק של נשיא סוריה בחיזבאללה, והתמיכה שמעניק מקרון למלחמה בארגון הטרור, בוודאי לא נתפסת חיובית בעיני ראשיו או מפקדיו בביירות ובטהרן.

צריך לזכור שצרפת גם עמדה מאחורי הצעה שפורסמה לפני חודש וחצי להכרה לבנונית ראשונית ופורצת דרך בישראל, לצד התחייבות למנוע התקפות משטחה לעברנו, פירוק חיזבאללה מנשקו ולאסור את פעילותו הצבאית. אומנם ישראל לא שיתפה פעולה עם הצרפתים, וביכרה לדבוק בהסכם שארה"ב תיווכה, אבל הצרפתים בהחלט מרגישים אחראים על לבנון ומעוניינים לראות אותה משתחררת מציפורני חיזבאללה.

בשורה התחתונה, הפיצוצים מדגישים כי אם סוריה לא מצליחה למגר את הטרור בשטחה, כולל מצד גורמים שאינם חזקים כמו חיזבאללה, כיצד יכול מקרון לקוות שהממשלה החלשה בביירות תפרק את ארגון הטרור השיעי מנשקו? ואם הנשיא עצמו, על כל מאבטחיו ומעטפת ההגנה שהעניק המשטר בדמשק, אינו בטוח באזור ² כיצד יכולים להרגיש ראשי לבנון, שזוכרים את ההיסטוריה הקרובה ויודעים שחיזבאללה כבר רצח ראש ממשלה אחד בביירות?

אגב, הפיצוץ בבירה הסורית יכול בהחלט להיראות כמסה גם לפטרונים של א-שרע, הטורקים. בדיוק ביום שבו הם מארחים את ועידת נאט"ו ² הסיוט הכי גדול שלהם, אולי, מתרחש דווקא באזור אחר שנמצא תחת חסותם. זה יגרום להם, כמובן, לפקוח עוד 700 עיניים סביב כינוס מנהיגי המערב באנקרה, שכולל גם את נשיא ארה"ב דונלד טראמפ. אבל זה גם יעמיד בפרופורציה מסוימת את הדברים של ראשי טורקיה על המזרח התיכון החדש שהם מטפחים ועל הסכנות שמשקפות דווקא מצד ישראל.

כמובן, אפשר עדיין "לסמוך" על רג'פ טאיפ ארדואן שידע לסובב את הדברים כדי שיתאימו בכל זאת לאג'נדה האנטי-ישראלית שלו. לו הייתי כורדי, גם לא הייתי נח כרגע על זרי הדפנה, שכן בני המיעוט הזה מהווים אף הם מטרה לחיצים המורעלים שמשגר הנשיא הטורקי בדבריו דרך קבע.

טראמפ במילא כנראה לא ישים לב למה שקורה שם מתחת לאפן, ויקבל הרבה לחישות באוזנו מהאיש שלו באזור, תום ברק. לכן, אם להיות ציניים לרגע, ולמרות שבאמת כנראה לא מדובר בתסריט מעשי ☒ אי אפשר לשלול את האפשרות שדווקא כעת שוב יעלה הנשיא האמריקני הקפריזי את הרעיון לשלוח את א-שרע להילחם בחיבאללה, על כל האירוניה שבכך. ככל הידוע, אגב, טראמפ אמור לשוחח עם א-שרע בשולי ועידת נאט"ו, ומעניין לשמוע על מה ידברו השניים.

לבסוף, כדאי גם לישראל לפקוח עיניים על האירוע הזה ועל השלכותיו. מצד אחד הוא מדגיש שוב, אולי, את חוסר היכולת לסמוך על ממשלו של א-שרע שישמור על הגבול עימנו מפני גורמים עוינים שירצו לפגוע ב"משטר הציוני". צה"ל לא יכול לתת לאף אחד אחר לעשות את העבודה בשבילנו, ורק אנחנו יכולים לוודא בעצמנו את ביטחוננו. זו רק הוכחה נוספת לכך.

מצד שני, ייתכן שניסיון החיסול בבירה הסורית יאיר את עיניו של מישהו בעולם למתרחש במדינה הסמוכה ועל הסכנה שעוד נשקפת ממנה. יש לכך כמה סוגי תגובות אפשריים, ולאו דווקא התרחקות או התנערות מדמשק. אפשרות סבירה יותר היא דווקא שרבים בעולם, כולל מנהיגי נאט"ו באנקרה ☒ בעידוד טורקי צמוד ☒ יבקשו לתת חיזוק למשטר א-שרע בניסיון להצדיק העברה של עוד נשקים ויכולות לידי צורך "מלחמה בטרור", כולל אמצעים שצה"ל השמיד בסוריה עם נפילת משטר אסד. עלינו לעקוב אחרי המצב מקרוב, ולוודא שהשלכות האירוע הזה לא מסכנות אותנו או משחקות נגדנו.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.